

Forslag arbejdsprogram og politisk handlingsplan 2022

Arbejdsprogrammet og handlingsplanen er retningsgivende for bestyrelsens arbejde frem til generalforsamlingen 2023.

Formålet med arbejdsprogrammet er at sikre gennemsigtighed, så alle interesserede medlemmer kan følge med, påvirke og deltage i arbejdet, hvis de ønsker det. Arbejdsprogrammet skal også sikre, at fagligt frikøb af bestyrelsesmedlemmer disponeres i overensstemmelse med bl.a. arbejdsprogrammets opgaver.

Pandemien i 2020 og 2021 tydeliggjorde nødvendigheden af, at bestyrelsen har rum og tid til det faglige arbejde, der opstår pludseligt, fx som følge af en pandemi. Udover det har medlemsundersøgelsen peget på, at bestyrelsen skal have fokus på klassiske fagforeningsopgaver. Derfor udarbejdede bestyrelsen i 2021 et arbejdsprogram, der beskriver de opgaver, bestyrelsen vil arbejde med og endvidere formuleret en politisk handlingsplan, der indeholder forslag til indsatsområder. Disse to fremlægger bestyrelsen nu i en lettere revideret udgave.

I det følgende samler bestyrelsen op på arbejdsprogrammets overordnede områder, og efterfølgende beskrives fremtidige tiltag under punktet 'politisk handlingsplan'.

Arbejdsprogram

Overenskomster og aftaler

Freelancegruppen mål er, at så mange freelancere som muligt skal omfattes af kollektive aftaler og at allerede indgåede aftaler skal forsvares. Bestyrelsen medvirker til dette ved at udpege freelance-

repræsentanter til forhandlingsdelegationerne på de store overenskomster, samt ved at give Journalistforbundet (DJ) information, der kan hjælpe med at følge op på indgåede overenskomster og aftaler for freelancere, så det sikres, at de overholdes. FreelanceGruppen arbejder for, at freelancerne på de pågældende medier inddrages i overenskomstforhandlingerne fx via freelanceklubber og -netværk.

Vi vil arbejde for at sikre, at FreelanceGruppen fremover er høringspart i væsentlige spørgsmål vedrørende DJs arbejde for freelancere og selvstændige i særdeleshed på gruppens væsentligste områder aftaler, honorarer og rådgivning.

Betalings- og arbejdsvilkår

Freelancere skal have samme rettigheder, som gælder for fastansatte omkring pension, økonomisk sikkerhed under barsel og ved sygdom. I den forbindelse vil FreelanceGruppen arbejde for at gøre det lettere at drive forretning som freelancer ved at påpege forhold, der besværliggør drift af egen virksomhed. FreelanceGruppen vil løbende stille forslag til DJ og relevante udvalg i DJ om områder og ydelser, der kan være til gavn for freelancere og selvstændige.

I perioden frem til generalforsamlingen 2023, vil bestyrelsens hovedfokus være at arbejde for at sikre medlemmerne en bedre indtjening, da medlemsundersøgelsen viste, at mange tjener alt for lidt i forhold til sammenlignelige fastansatte.

Vi vil understøtte videns- og erfaringsdeling i de faglige klubber/netværk, og vi vil arbejde for at udbrede kendskabet til eksisterende rettigheder og overenskomstdækning rundt omkring på de enkelte medier/mediehuse.

FreelanceGruppen vil endvidere dele vores viden om “hvad en freelancer er” og søge indflydelse på tillidsrepræsentant-uddannelsen gennem en løbende dialog med både tillidsrepræsentanter og faglige klubber på medierne.

Efteruddannelse, kurser og arrangementer

FreelanceGruppen vil arbejde på at udbyde og udvikle nye kursus- og arrangementsformer, som kan fastholde/øge medlemmernes markedsværdi, og vi vil løbende arbejde for, at DJ sikrer freelancere bedre adgang til livslang læring og efteruddannelse.

Ophavsret og videreudnyttelse

Som freelancer er det vigtigt, at man kan sikre sit arbejde mod misbrug og manglende honorering af videreudnyttelse. FreelanceGruppen arbejder for at få aftaledækket det digitale kopimarked og især det stigende marked for podcastproduktion. Derudover arbejder vi for at sikre freelancers økonomiske ophavsrettigheder og droit moral (de ikke-økonomiske rettigheder). FreelanceGruppen informerer også medlemmer om metoder til kontrol af, om egne ophavsrettigheder krænkes.

Der arbejdes til stadighed for, at DJ indgår nye videreudnyttelsesaftaler fx efter rundsumsprincippet på områder/medier, der benytter mange freelancere. Bestyrelsen deltager i arbejdet i DJs ophavsretsfonds bestyrelse, og vi vil fokusere på, at der arbejdes for nye aftaler, som sikrer freelancere ophavsretsmidler. og at der afsættes de fornødne ressourcer til rådighed for arbejdet. Bestyrelsen vil også arbejde for, at så mange af ophavsretsmidlerne som muligt tilfalder den enkelte rettighedshaver.

Organisering og netværksdannelse

FreelanceGruppen skal organisere så mange freelancere som muligt. Bestyrelsen skal udvikle og udbrede relevant informationsmateriale om forbundets og gruppens arbejde. Den skal understøtte netværk i form af bl.a. faglige klubber, som kan samarbejde med tillidsrepræsentanterne og sikre samarbejde og solidaritet mellem freelancere imellem.

Bestyrelsen skal også udbrede kendskabet til Mediaaftalerne og de reviderede Vejledende vilkår, samt medvirke til at informere studerende og nyuddannede om forholdene for freelancere. Vi har samtidig fokus på de mange nye freelancere og selvstændige, som finder vej ind i vores branche fra andre steder end de traditionelle journalist- og kommunikationsuddannelser. Her vil vi lave opsøgende arbejde på steder, hvor freelancere samles – fx kontorfællesskaber – for at kunne organisere bredere. Organiseringsarbejdet udføres efter en strategi udformet af bestyrelsen.

Kommunikation og information

FreelanceGruppen informerer og skaber dialog med medlemmerne via egen hjemmeside, nyhedsbreve, mails, Facebook og det kollegiale sparrings- og debatforum PingPong. Webredaktionen står for en stor del af det arbejde og arbejder ud fra en webstrategi, der er vedtaget i bestyrelsen. Strategien har fokus på faglighed, fag-politik, oplysning, meningsudveksling samt videns- og erfaringsudveksling.

Bestyrelsens arbejde og kontinuitet

Bestyrelsen har ansvaret for, at FreelanceGruppen udvikler sig i forhold til forandringerne i omgivelserne, og at vi påvirker omgivelserne i forhold til medlemmernes interesser.

Bestyrelsen skal altid være i samklang med medlemmerne. Det indebærer bl.a. at generalforsamlingen, som er gruppens øverste myndighed, altid skal tilrettelægges så den giver flest muligt lyst til og mulighed for at deltage – naturligvis i overensstemmelse med de gældende vedtægter.

Bestyrelsen skal derfor fortsat:

- Sørge for løbende at skabe interesse for aktivt arbejde i FreelanceGruppen og i bestyrelsen, og dermed have potentielle bestyrelsesmedlemmer i pipelinen.
- Skabe størst mulig åbenhed omkring bestyrelsesarbejdet – herunder sikre, at mødereferater offentliggøres, så snart de er godkendt
- Involvere medlemmer uden for bestyrelsen i arbejdsopgaver, hvor det er relevant og hensigtsmæssigt.
- Fordele opgaverne så hensigtsmæssigt som muligt på hele bestyrelsen og generelt arbejde for mest mulig videndeling i bestyrelsen og dermed lette afgang og tilgang af bestyrelsesmedlemmer.
- Ajourføre og udvikle Bestyrelshåndbogen, så den er et brugbart arbejdsredskab idet daglige arbejde og en uundværlig introduktion til nye bestyrelsesmedlemmer, samt fortsat følge og udvikle de udarbejdede normer for god bestyrelsesskik.

Politisk handlingsplan: Et bæredygtigt arbejdsliv for freelancere og selvstændige

Overskriften for vores politiske indsats som svar på de udfordringer, medlemsundersøgelsen har afdækket, kunne være ”Det sunde freelanceliv”. Vores medlemmer er typisk freelancere og selvstændige over en lang årrække – nogle hele livet – og det gælder også mange af dem, der ikke i udgangspunktet ønskede at arbejde på denne måde. Nogle kæmper med tilfredsheden, mange med økonomien, og rigtig mange med at adskille arbejde og fritid og skabe rum til at holde rigtigt fri. Til gengæld har vores medlemmer også mange ressourcer, som vi med fordel kan blive bedre til at dele med hinanden. Vi trækker hver især på en lang række fagligheder og har erfaringer med en lang række kundetyper og forretningskoncepter.

Mange af nedenstående tiltag og ideer bør oplagt udvikles i samarbejde med andre specialgrupper og foreninger, da FreelanceGruppen ikke er den eneste specialgruppe/forening i DJ, der organiserer freelancere og selvstændige.

Medlemmerne skal støttes til gå helhjertet ind i freelancelivet, også selvom de ikke nødvendigvis selv valgte det i udgangspunktet:

Nogle af medlemmerne er freelancere og selvstændige af nød, mere end af lyst, og håber til stadighed på at finde et fast job. Det er en ærlig sag at ønske sig et fast arbejde og vi trives ikke alle lige godt med at være vores egen chef. Ikke desto mindre er det nødvendigt at støtte vores medlemmer i at fokusere på, hvad der er deres realitet lige nu – og måske kommer til at være det længe.

Vi skal hjælpe folk til at forholde sig til freelancetilværelsen som et reelt eksistensgrundlag, uanset om det er et aktivt tilvalg eller ej. Det skylder vi os selv og hinanden. Sammenligningen mellem freelancer af nød-gruppen (der stadig håber på en fastansættelse) og fyret, men fri-gruppen (der har tilvalgt det frie arbejdsliv, også selvom det skete som konsekvens af en fyring), viser nemlig, at det har enorm betydning for, hvor godt man klarer sig, og hvor tilfreds man er, om man aktivt tilvælger livet som freelancer/selvstændig og går helhjertet ind i det. Det forholder sig desuden således, at 65 procent af freelancer af nød-gruppen faktisk har været freelancere i mere end seks år og næsten halvdelen har været det i mere end et årti. Altså er der meget, der tyder på, at den fastansættelse, freelancer af nød-gruppen håber på, for en dels vedkommende ikke kommer til at materialisere sig lige foreløbig.

Dermed giver det mere mening at arbejde med at blive gladere freelancere/selvstændige, end at hænge fast i en forestilling om, at livet som fastansat skulle være lykken. Det peger undersøgelsens resultater på også vil kunne hjælpe på indtjeningen – jo mere man gør freelanceriet til et tilvalg, desto bedre klarer man sig, både mentalt og økonomisk.

DJ skal naturligvis fortsat kæmpe for, at arbejde, der reelt kunne udgøre fuldtidsstillinger, ikke splittes ud på en gruppe af løst tilknyttede i spareøvelser. Men for både den enkelte og for kollektivet af freelancere og selvstændige er det afgørende for både arbejdsglæde og økonomi, at freelanceriet tages alvorligt som en bæredygtig levevej så længe, det er den måde, man primært ernærer sig på.

Derfor skal vi igangsætte tiltag, der kan hjælpe og støtte dem, som har følt sig presset ud i en freelancetilværelse og som i udgangspunktet ikke bryder sig om den arbejdsform, til at acceptere at det er sådan, de tjener deres penge lige nu – og måske i en rum tid fremover. Det forhindrer ikke, at man fortsat søger faste stillinger, hvis det er hvad man ønsker sig, men så længe man er freelancer/selvstændig, skylder

man sig selv at gøre det helhjertet – herunder kræve en ordentlig pris for sit arbejde og være stolt af sine fagligheder.

Kontorfællesskaber er en af de ting, der kan give faste rammer omkring arbejdstider og frokostordninger fx, som kan give ro til dem, der ikke trives med uforudsigelighed og som måske også savner kolleger i det daglige. Her kan man også hjælpe hinanden fagligt, med at skaffe opgaver og med at bearbejde usikkerheden, så den ikke hober sig op for den enkelte. FreelanceGruppen og DJ kunne måske facilitere at folk finder sammen i flere kontorfællesskaber og måske endda med tiden bidrage til at stille rammer til rådighed.

Medlemmerne skal også i højere grad oplyses om mulighederne for at blive lønmodtager som freelancer, fx via teknik- og designmodellen eller lignende, eller via selskabskonstruktioner, hvor man ansætter sig selv og hinanden, således at der fx går en fast månedsløn ind og man ikke skal bøvle med regnskaber og moms osv.

Nystartede skal støttes til at komme hurtigere i gang med at få skabt enfornuftig omsætning:

Omkring 60 procent af dem, der har været i gang i under to år, omsætter for mindre end 250.000 kr. om året, mens blot 27,7 procent af dem, der har været i gang i 11-20 år, ligger så lavt. Nystartede arbejder ganske vist samlet set færre timer end dem, der har været i gang i 11-20 år – blandt andet på grund af opgavemangel – men næsten halvdelen af de nystartede arbejder fuld tid eller mere.

Det betyder, at vores nystartede kolleger fungerer som løntrykkere i en årrække, og det kan hverken de eller resten af medlemmerne være tjent med. Folk skal hjælpes hurtigere i gang med at skabe en bæredygtig forretning, uanset om de starter på freelancetilværelsen som en forlængelse af uddannelsen, som konsekvens af en firing, eller ud fra et aktivt tilvalg.

DJ har allerede begynderkurser for freelancere og selvstændige, men der er tydeligvis behov for en mere omfattende indsats for at løfte dem, der lige er startet eller har været i gang i et par år. Mentorordningen blev efter vedholdende pres fra FreelanceGruppen, søsat i en ny udgave i 2021, og vi følger udviklingen og udbygningen tæt, så det bliver et tilbud til så mange som muligt. Mentorordningen er dog kun et redskab blandt flere. Andre tiltag kunne være at facilitere flere sociale og faglige netværk, hvor erfarne og nystartede kan mødes og udveksle strategier til altfra prissætning til forretningsudvikling og visioner om, hvor man gerne vil hen med sine fagligheder. Dette arbejde kan gøres sammen med fx specialgruppen DJ Kommunikation, hvis medlemmer har det som stort ønske.

At kaste sig ud i freelancetilværelsen kan være lige så skræmmende og uoverskueligt som det kan være frigørende og fantastisk – og ingen er født med viden om, hvordan man bygger sin biks op. Det er ikke tilstrækkeligt med opstartskurser i basale forretningsfærdigheder. Støtten skal tilbydes over en længere periode til dem, der ønsker og har behov for det.

Arbejdet med at hjælpe nystartede godt i gang er noget blandt andet bestyrelsens udvalg ”De nye” har fokus på. Et af deres værktøjer er at holde oplæg for studerende på RUC, SDU og DMJX om hvordan man tilvælger freelancetilværelsen på en fornuftig måde. Her kunne vi også overveje at udvide indsatsen ift uddannelsessteder, da studier inden for medier og kommunikation stadig primært er indrettet på at folk skal ud i faste stillinger, selvom det for mange ikke er realistisk og for nogen heller ikke ønskeligt. Her kan vi – FLG og DJ som helhed – bidrage med inspiration og viden til uddannelsesstederne, så de bedre kan forberede de studerende på nutidens arbejdsmarked. Kursusudvalget arbejder også med at udvikle kurser målrettet dem, der endnu ikke helt har fået styr på, hvordan de skal køre deres forretning, og der bør frem til generalforsamlingen 2023 arbejdes for at DJ tilbyder forhandlingskurser til freelancere/selvstændige så de bliver stærkere til at forhandle vilkår, der giver dem en bedre indtjening. Sidstnævnte er som tidligere nævnt bestyrelsens vigtigste fokus i den kommende periode.

Der skal fokus på priser – og på sammenhængen mellem arbejdstid og økonomi:

At arbejde mindre end fuld tid og sætte sit forbrug derefter, kan være et valg, den enkelte har gode grunde til at tage. I den bedste af alle verdner skruer freelancere og selvstændige selv op og ned for opgavemængden alt efter hvad man i øvrigt ønsker at prioritere i sit liv. Ikke desto mindre kan vi ud fra undersøgelsen konstatere, at alt for mange af FreelanceGruppens medlemmer kæmper med indtjeningen. Selvom de arbejder fuld tid eller mere, ligger de under – nogle gange langt under – deres fastansatte kollegers gennemsnitsløn. Vi skal tale mere om penge. Om hvordan man sætter – og får – en rimelig pris for sit arbejde. Det kan være fint at prioritere con amore projekter, og dermed i perioder tjene mindre, selvom om man arbejder fuld tid eller mere, men den gratis tid skal lægges i egen butik, ikke i kundernes.

Det er især vigtigt i krisetider, som fx under corona, at vi ikke begynder at presse os selv og hinanden nedad på priserne. Det er også vigtigt at oplyse om, hvorfor det ikke er holdbart at tage for lidt for sit arbejde, selvom man har ”råd” til det, fx fordi man lever billigt eller har en partner, der tjener godt. For det første kan man ikke være sikker på at ens situation aldrig ændrer sig, og for det andet presser man sine kolleger på prisen, hver gang man sætter sin egen for lavt.

Alt for mange af medlemmerne svarer, at dårlig indtjening er en af de ting, der ødelægger deres arbejdsglæde. Det er især freelancer af nød-gruppen og udlandsfreelancere samt de freelancere og selvstændige, der er nystartede, som har den laveste omsætning. Derimod kan man ikke sige noget entydigt om fagligheder – blandt andet fordi de fleste arbejder med mere end én faglighed – om end fotografer generelt tjener bedre end gennemsnittet.

Nogle af de redskaber, vi vil arbejde med, er markedsføring af guidens kapitel om at sætte den rigtige pris og intensiveret oplysning om de kollektivaftaler, der findes for freelancere og selvstændige (fx Mediaaftalerne) samt vejledende vilkår – herunder hvorfor niveauet er sat, som det er; udvikling af digitale løsninger, hvor DJ og FreelanceGruppens navn og logo kan sættes på fakturaer, aftaler og mailsignaturer, så den enkelte nemmere kan vise, at man er en del af en faglig organisation og ikke alene i verden overfor en stor kunde; fortsat udvikling af kluborganisering, hvor vi kan løfte hinanden i fællesskab lokalt på mediarbejdspladserne; oplysning om langtidskonsekvenserne af at sælge sine ydelser for billigt; intensivkurser i forhandling og prissætning.

Vi skal også hjælpe medlemmerne til at have fokus på genforhandling af ”faste” honorarer med faste kunder, både periodemæssigt (ligesom løn skal forhandles jævnlige, hvis den ikke skal udhules) og formatmæssigt. Det hænger også sammen med arbejdet for at skabe større bevidsthed om sammenhængen mellem arbejdstimer og honorar.

Af mere langsigtede ideer til at få løftet omsætningsniveauet er at arbejde med de overordnede rammer for hvordan freelanceopgaver tilbydes og udbydes. Her kunne vi forestille os at udvikle en app/platform, der fungerer efter det modsatte princip end de kommercielle (hvor logikken ofte er, at man skal sætte sin pris lavt for at komme i betragtning hos kunderne), altså en slags Find freelancer i app-form, hvor priserne starter på niveau med de vejledende vilkår.

Dette kunne muligvis kombineres med en medieudgave af byggebranchens Byggaranti – et slags kvalitetsstempel, hvor man forpligter sig til at være underlagt en klageinstans, hvis pris og kvalitet ikke hænger sammen, så kunderne også kan se en oplagt fordel i at bruge ”certificerede” freelancere. En anden ide er en prisberegner målrettet arbejdsgiverne/kunderne – a la: ”Er du i tvivl om, hvad du skal udbyde en opgave til? Her kan du få hjælp til at beregne den økonomiske ramme for den opgave, du skal have løst”. Mange kunder har nemlig ingen ide om, hvilket niveau budgettet skal lægges på, når de har behov for at få løst en opgave uden for huset, og det er ikke nødvendigvis ond vilje, når priserne presses ad den vej, men kan skyldes uvidenhed om, hvordan arbejdsprocessen beregnes tidsmæssigt fx.

Vi skal lære at holde fri. Rigtigt fri:

En stor del af medlemmerne fortæller, at de holder mindre end 5 ugers ferie – mange holder mindre end to uger og nogen slet ingen ferie. Mange fortæller også, at selv når de holder ferie, arbejder de samtidig. En del holder ufrivillige fridage midt i arbejdsugerne, fordi opgaveflowet ikke fungerer. Det er alt sammen med til at stresse og kan have alvorlige konsekvenser både på kort og lang sigt.

Vi skal igangsætte tiltag, der oplyser medlemmerne om vigtigheden af at holde rigtigt fri og de risici, der er forbundet med altid at være på. Disse tiltag skal tænkes sammen med årsagerne til, at mange ikke føler de kan tillade sig at tjekke helt ud indimellem. Det kunne fx være organiseret opgavedeling, hvor de medlemmer, der i perioder ikke har nok at lave, kan få videreformidlet opgaver, som andre har i overskud, eller ” afløse ” hinanden, når der skal holdes ferie. Det kunne også være formelle og uformelle mentorordninger, hvor medlemmerne kan hjælpe hinanden til at få en bedre sammenhæng mellem større og mindre opgaver og en mere bæredygtig forretning – også tidsmæssigt. Der er nemlig også en del, der arbejder mere end fuld tid, hvilket kan være fint i perioder – især hvis det er efter eget valg – men for de fleste ikke vil være en holdbar situation på længere sigt. Et af redskaberne kan være flere kurser og kaffemøder med fokus på stresstegn og vigtigheden af at holde rigtigt fri – herunder hvorfor det at holde fri er en forudsætning for at kunne være reelt produktiv, når man faktisk er på arbejde.

Mulighederne for at komme på supplerende dagpenge, uanset skattemæssig status, bør også underkastes et eftersyn. Reel adgang til supplerende dagpenge kan være en af de ting, der kan skabe ro for den enkelte, som i perioder har vanskeligt ved at skaffe opgaver nok, så man undgår en situation, hvor man føler at man skal være på konstant, uden at det rigtig fører nogle indtægtsgivende opgaver med sig, og ender med at brænde ud.

Vi skal spare op til pension – i tide:

En tredjedel af medlemmerne sparer ikke op til pension, og den andel bliver højere jo yngre aldersgrupper, man ser på. Tommelfingerreglen lyder, at man skal begynde at spare op senest som 30-årig, hvis man skal have råd til at gå på pension midt eller sidst i 60'erne, og selvom der er mange, der gerne vil blive ved at arbejde hele livet, kan ingen være sikre på reelt at kunne til den tid. Det er en meget uheldig situation, hvis man ikke har råd til at gå på pension, når man har behov for det, og efterhånden som folkepensionen bliver udhulet, kan mange af vores medlemmer ende med at få en meget fattig alderdom.

Vi skal tilbyde bedre rådgivning om, hvorfor det er vigtigt at begynde at spare op i tide, og hvordan man kan skabe luft til det i budgettet. Dette skal tænkes sammen med den igangværende DJ-indsats omkring ”den tredje alder” – at arbejde, der nu er mundet ud i nyt +55 univers på DJs webside og konkrete forslag om indsatser, som vi vil hjælpe forbundet med at prioritere. At sikre sin alderdom økonomisk behøver ikke ske gennem en traditionel pensionsopsparing, men det er vigtigt at vi forholder os til, hvad vi skal leve af, hvis vi en dag ikke kan eller vil arbejde mere.

Det skal vi hjælpe medlemmerne til at få fokus på. Her kan vi også bruge vores nyhedsbrev mere målrettet og markedsføre det kapitel i 360 guiden, der oplyser om pension og forsikringer.

Vi skal også hjælpe DJ med at sikre freelancere/selvstændige/tidsbegrænset ansatte de bedste pensions- og sikringsmuligheder i Mediernes Pension, og det gøres aktuelt i forbindelse med den udbudsrunde Mediernes Pension er i gang med.

I den forbindelse er det også vigtigt at arbejde for, at forbundet fremover får et langt højere informationsniveau om pension og sikring, end det har været tilfældet tidligere.

Vi skal inkludere flere i det faglige arbejde:

Hver tiende i undersøgelsen ønsker selv at være fagligt aktiv, noget der gælder i højere grad for nogle aldersgrupper og fagligheder end andre. Overordnet er der altså potentielt 200 medlemmer, der ønsker at

lægge en aktiv indsats i fagforeningen frem for ”bare” at være betalende medlem med de rettigheder det indebærer. Bestyrelsen består som bekendt kun af 11 personer. Vi inddrager allerede en del medlemmer i det faglige arbejde gennem fx klubberne og udarbejdelse af materiale til nyhedsbrevet samt gennem adhoc aktiviteter, men der er en ressource blandt medlemmerne, som vi i langt højere grad kunne trække på. Det skal tænkes ind på alle niveauer af vores arbejde, og det er også noget vi skal bære med ind i andre dele af DJ. Jo flere aktive medlemmer desto stærkere bliver FreelanceGruppen og DJ som fagforening og fagligt kollektiv.

Medlemmerne skal rådgives bedre om konsekvenserne af at have cvr-nummer, være lønmodtager eller kombinator

Der er fordele og ulemper ved alle måder at være freelancer og selvstændig på, herunder den skattetekniske del af det. Hvorvidt man vælger at have cvr-nummer, arbejde på lønmodtagervilkår eller som kombinator skal imidlertid ske på et oplyst grundlag. DJ udbyder allerede korte introkurser, der vejleder nystartede og potentielle freelancere og selvstændige i, hvad de bør vælge, men det er noget, der skal være langt større fokus på. Det gælder også andre og mere kollektive ordninger såsom Teknik- og Designmodellen eller kooperativmodellen.

Kombinatorer er traditionelt blandt de mest udsatte, fordi de passer dårligst ind i forskellige sociale sikringer og er mest ”uforståelige” for fx SKAT og for Christiansborg – og det har desværre også været tilfældet under corona. Her blev der vedtaget en kombinatorpakke, men den var så mystisk skruet sammen at de færreste kunne søge den – derfor ”valgte” mange kombinatorer enten at søge en anden pakke (som dermed kun tog højde for dele af deres indtægtsgrundlag) eller at gå på dagpenge – eller simpelthen skrue ned for forbrug eller gældsætte sig.

Samtidig kommer medlemmer med cvr-nummer til stadighed i klemme i fx dagpengesystemet, hvor man som udgangspunkt vil skulle lukke sin forretning. Det er især et problem for de fagligheder, der skal bruge meget udstyr til at udføre deres arbejde, fx fotografer, da udstyret skal sælges og det dermed kan være overordentlig vanskeligt at komme i gang igen. Derfor skal FreelanceGruppen og DJ sætte turbo på arbejdet med dels at oplyse medlemmerne om deres rettigheder og muligheder i det nuværende system og dels at få ændret det nuværende system, så det passer til realiteterne på arbejdsmarkedet.

Det sociale sikringssystem skal reformeres

Ovenstående skal naturligvis tænkes sammen med vores indsats for at få ændret både skatteregler og sociale sikringsregler, herunder dagpengeregler, så de i højere grad tager højde for realiteterne på arbejdsmarkedet og ikke diskriminerer de hundredtusinder, der i praksis arbejder som soloselvstændige, hvad enten det er med eller uden cvr-nummer.

Dette har også været et endnu mere akut ønske/behov fra medlemmerne i forbindelse med coronakrisen, hvor folk har fået vendt op og ned på deres arbejdssituation og haft begrænsede muligheder for selv at ændre deres situation, i hver fald på kort sigt. Der har snubletråden ift dagpenge for selvstændige med cvr-nummer forekommet ekstra urimelig. Det samme gælder de ulige vilkår ift sygedagpenge, hvor det først mere end et halvt år inde i krisen blev ændret, således at også selvstændige kan få sygedagpenge fra første sygedag, hvis de bliver ramt af corona. FreelanceGruppen skal i samarbejde med DJ give hele det sociale sikringssystem et gennemsyn og lave et katalog over ændringer, der bør gennemføres, hvis soloselvstændige skal reelt ligestilles med lønmodtagere i velfærdsstaten.

Dette skal gøres nu, da der netop nu i forbindelse med corona, har været momentum for forbedringer for soloselvstændige og andre såkaldt atypiske på det danske arbejdsmarked. Indtil vi får gennemført forandringer, skal DJ opprioritere rådgivningen om, hvilke muligheder vi selv har for at sikre os med fx private forsikringsordninger, virksomhedskonstruktioner mv.